

DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO ZABAVNI LIST ZA SLOVENSKE DRUŽINE.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in črtni petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 krome, za pol leta 1 krono 50 stot. Posamezne številke po tobakarnah stanejo 10 st tink.

Dopise je pošiljati pod naslovom: Uredništvo „Druž. Prijatelja“ v Trstu, ul. Vincenzo Bellini št. 2, IV. in naročnino, oglase in reklamacije pravnistvo: Rožan št. 4, (Ivan Gorjup). Poštno - hranilnišnega računa št. 64.139.

POZOR! NEVARNOST!

Že večkrat smo v svojem listu svarili pred slabimi knjigami in časopisi, toda v tem pogledu nismo storili nikdar dovolj, nikdar preveč. Zato nam je prav dobro došel govor, ki ga je imel minoli teden v ljubljanski stolnici č. g. p. Viktor Kolb, s katerim je svaril mnogobrojne poslušalce pred nevarnostjo, ki nam preti iz slabega berila. Govor je tako jedernat in pa odločen, da ga objavimo tu dobesedno.

Moderna človeška družba se nahaja v veliki nevarnosti, v nevarnosti splošnega zastrupljenja, zastrupljenja razuma, volje in srca; zastrupljenja zasebnika, rodbin, socialnega življenja — v nevarnosti duševnega okuženja, ki ima grozovitejšie posledice kot kuga: to je zastrupljenje po slabem tisku — po slabih knjigah in časopisih.

Slabe knjige in časopisi so oni proizvodi, ki :

1. tajijo verske resnice, bodi si eno, več ali vse; ali dvomijo nad njimi, jih malenkostno pretresajo in osmešujejo;

2. nasprotujejo božjim zapovedim, imajo to za dovoljeno in poveljujejo, kar nasprotuje božjim zapovedim: n. pr. praznoverje, upor, samoumor, dvoboj, razuzdanost, nečistost, preestvo;

3. nasprotujejo cerkveni oblasti, njenim naukom, njenim pravicam in njenim napravam;

4. pretresajo državni red, hujskajo k zaničevanju in oporu, ali ljudi pozivljajo h katereemukoli slabemu dejanju.

Razširjena je zmota, da je dovoljeno brez škode za vest, pred Bogom in njegovimi vsevidnimi očmi brez važnega vzroka brati take knjige, imeti jih in jih razširjati; razširjena je zmota, da se to stori lahko, ne da bi grešili ne da bi bilo treba se spovedati, obžalovati in se poboljšati, da bomo ob smrtni uri vkljub temu mirno sto-

pili pred božji sodni stol: ravna se po tem, kakor da bi bili to nedvomljivi temeljni nauki našega življenja.

Koliko ljudi je v prevari! Ker take knjige so mirno v rokah vsega sveta.

Pogubna zmota! Kajti slabi spisi so dušni strup, ki najbolj razdeva нравno življenje človeške družbe.

Goljufiva zmota! Pisatelji, bralci in razširjevalci se izgovarjajo, da stremijo po vedi izobrazbi, nedolžnem razvedrilu, pravijo, da je to dolžnost moža, ki mora poznati svoj čas in vse dnevne duševne proizvode; vsled tega, pravijo, je tako berilo neškodljivo in nedolžno.

Kako priljubljena in trdovratna zmota! Kajti le ena beseda proti — zadostuje! Takoj nam nasprotujejo celi tropi lahkomišelnih bralcev in bralk, ki branijo malika svoje dobe tako, kakor bi se napadala umetnost, veda in književnost: še celo veliko dobro mislečih in časti vrednih ljudi postane nejevoljnih in se jim zdi, kakor bi duhovnik pretiraval. Zakaj? Ker jim opreni njihovo sladko, vsakdanjo prijetno in v vseh krogih navadno zabavo, ki je vendar po njihovih mislih tako nedolžna in eno njihovih glavnih opravil.

Proti nam so pisatelji in prevajalci teh del, kajti oni živijo od tega posla in branijo svoj vsakdanji kruh.

Proti nam so trgovci in prodajalci, kajti njihova kupčija bi trpela škodo.

Proti nam je ves pekel, ki ne more prenesti, da bi se mu zaprla prosta kupčija na debelo z lažjo in zlobnostjo. Vendar pa za to nič ne dě. Kajti cerkev ima tudi napram temu varanju in vprašanju vesti besedo resnice in pravičnosti; ona kliče, kakor sv. Janez pred Herodom: Non licet tibi, — ni ti dovoljeno! — Ona kliče: Ni ti dovoljeno, če tudi s tem zadene vest tisočerih in če se ljudje jezijo nad njo zaradi tega, kakor nekdanj prešestnik Herod in nesramna Herodiada. Ni ti dovoljeno!

Cerkev nam kliče napram tej prevari besede svojega Gospoda v spomin: Gorje svetu zaradi pohujšanja! Gorje človeku, po katerem pride pohujšanje!

Ona kliče z apostolom sveta: »Prišel bo čas, ko ljudje ne bodo več prinesli zdravega nauka, ampak si bodo iskali učiteljev, ki vabijo ušesa, i odbračali bodo posluš od resnice, poslušali bodo radi bajke. Ti pa čuj, opominjaj, roti, grajaj, bodisi da to ugaja ali ne ugaja — z vso potrpežljivostjo.«

Zaradi tega je pripovedal tridentinski zbor vsled božje oblasti branje slabih knjig in označil kljub vsemu nasprotnemu mnenju sveta za velik greh, če kdo take spise piše, bere, poseduje in razširja.

To vse bi moralo zadostovati vernemu kristjanu, da se varuje slabih knjig in časopisov.

Vendar pa cerkev, ki vlada z močjo in milobo, ne zapoveduje in prepoveduje le z močjo, ampak nam označuje v milobi tudi vzroke takih prepovedi in zapovedi.

Ti vzroki so zelo enostavni. Slabe knjige in časopisi so oni proizvodi, ki ali napolnijo duha z zmotami ali pa srce s pregrehami.

Ni pa dovoljeno, napolnjevati svojega duha z zmotami in svojega srca s pregrehami, zaradi tega pa tudi ni dovoljeno, brati slabih knjig.

Vsak človek vé, da je velik greh, nebrzdano vzbujati si v svoji duši misli proti veri in proti pravosti in jih gojiti.

Vsakdo pa, ki bere brez važnega vzroka knjigo proti veri in proti pravosti, si ne vzbudi le ene misli proti veri in proti pravosti, ampak neštivilne take misli. Tedaj stori vsak, ki brez važnega vzroka bere tako knjigo, ne samo enega, ampak veliko smrtnih grehov. To je neposredna posledica temeljnih naukov krščanstva, tako, da mora tisti ki o tem dvomi, tudi ta iti, da se more grešiti z mislijo.

Toda ne samo, da se vzbude nebrzdane misli proti veri in proti pravosti in da je vsak tak greh smrtni greh, ampak take misli vzbude se s pripomočki vseh mogočih umetnih sredstev. Bogoskrunstvo in nenravnost se opravičujeta z navideznimi dokazi — na katere ne moreš odgovoriti, ker se tega nisi učil, — v zanimivem, očarujočem, čutnost vzbujajočem, strast vnemajočem pripovedovanju. Zasmehuje se vse, kar je sveto. Zabela takih knjig je: Laž in obrekovanje. Skratka, zelo zabavno opravilo. Če gledaš vrhu tega še slike, tedaj se zapleteš v mrežo, če hočeš ali nočeš. Vest upije: Ni dovoljeno. Nič ne dè, ti sam praviš: Ne morem več nehati!

Toda če že ni dovoljeno, prostovoljno poslušati koga, ki govori nenravno, ki sramoti vero

ki obrekuje, tem manj more biti dovoljeno, čitati to, kjer se tako očitno kaže nenravnost, sovražstvo do vere in obrekovanje v tako prikupljivi obliki pred ljudmi. In ti, ki imaš za greh nenraven pogovor, misliš, da bereš nenravno knjigo brez greha. Brezversko knjigo, lažljivo knjigo? Varuj se, ako ima Bog druge nazore, kakor si jih napravil ti!

Četrtrič je povsem brezdvomno, da je smrtni greh, podajati se lahkomišlno v bližnjo nevarnost greha. Ne trpi tedaj: Slabe knjige ne vplivajo name čisto nič. Ne smeš se brez potrebe lahkomišlno podati v nevarnost, smrtno grešiti; če pa kdo vedno brez tehtnega vzroka bere take knjige, izpostavi se lahkomišlno nevarnosti smrtno grešiti. Vsak tedaj, ki bere tehtnega vzroka tako knjigo, greši tudi če ne privoli, že zaradi tega, ker se je podal v nevarnost in greši lahko stokrat, ker se poda v eni sami knjigi stokrat v nevarnost, grešiti.

Petič moramo pripomniti, da je ta nevarnost h grehu veliko večja, kot druge nevarnosti. »Kajti,« pravi Klement XIII., »napačni nauki, ki so pisani v knjigah, ostanejo vedno, med tem ko te druge nevarnosti ne srečujejo vedno, te nas spremljajo v tujino, med tem ko druge se dijo z nami doma in vdirajo v sobe onih, kamor je brezbožnemu skritemu pisatelju dohod zabranjen. Tedaj ni samo prepovedano take knjige čitati, ampak jih tudi imeti, kajti če niso danes nevarne za te, postanejo jutri, ne smeš pa se podati v tako stalno nevarnost.

K temu se mora šestič pristaviti, da taka knjiga lahko izpridi celo hišo, da ima strup v sebi, čigar uničujoča moč ne preneha nikdar in če je zastupila tisoče, ostane še ravno tako strupena, kot poprej, ker ohrani svoj strup stoletja in tisočletja.

— Vendar ni samo smrten greh čitati take knjige brez tehtnega vzroka, ampak tudi jih posojevati, jih obdržati, ker ni dovoljeno, trpeti v hiši nevarnost grešenja in izročiti svoje lastno duševno življenje in duševno življenje svojcev, — vero in nedolžnost celega rodu, zastrupljenju.

Ali imaš o tem svoje posebne nazore? Do bro. Vendar poslušaj tudi nazor onega, ki te bode enkrat sodil: Gorje svetu radi pohujšanja; kajti pohujšanje mora priti, toda gorje človeku, po katerem pride. Resnično, Vam povem: Kdor katerega teh malih, ki verujejo v mene, pohujša, za tega bi bilo boljše, če bi se mu obesil mlin-ski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. — Praviš, te knjige so slabe, to vem, toda ne morem jih dati proč, prelube so mi, predragocene so, predrage so, naše rodbinsko

imetje so. Glej, Odrešenik pravi: „Če ti daje tvoja roka pohujšanje, odsekaj jo, in če ti daje pohujšanje tvoje oko, izderi ga; kajti bolje je zate, da greš z eno roko in enim očesom v nebeško kraljestvo, kakor pa da bi bil vržen z dvema rokama in obema očesoma v večni ogenj.“ Tu imaš božja načela o takih knjigah, če so ti še tako drage.

Po teh temeljnih načelih so se ravnali prvi verniki v Efezu, ko so znosili (na Pavlovo pridigo) svoje slabe knjige na kup in jih sežgali. Po teh temeljnih načelih se ravna cerkev v vseh časih, če prepoveduje svojim vernikom slabe knjige. Napravila je poseben imenik onih knjig, katere čitati je prepovedano pod smrtnim grehom. (Temu imeniku pravimo „indeks“.)

To se je štelo cerkvi v veliko zlo, to se je sramotilo, kot tiranstvo in suženjstvo duha, in vendar je površno, govoriti tako. Cerkev ima nalogo: „Učite vse narode“ — o cerkvi velja: »Kdor Vas posluša, posluša mene, kdor Vas zaničuje, zaničuje mene.“ Ona je od Boga nastavljena varuhinja resnice in čednosti med ljudmi. Kdor pa ima dolžnost, učiti resnico, ta mora imeti tudi pravico, reči, kaj je pregreha; učitelj mora odločiti, kaj in če ne sme brati, tedaj ima tudi cerkev pravico povedati vsem narodom, če in kaj naj bero, in to ni tiranstvo, to je dobrota za človeštvo.

Le trenutni pomislek mora razpršiti vse dvome. Trg za knjige je za duha to, kar je trg za živila za telo. Mislimo si, da bi prišlo komu na misel, strup med živila zmešati in izpostaviti taka živila z drugimi zdravimi v izložbe. — Kdo izmed Vas bi hotel tam kupovati? Nikdo; iz samega strahu, da bi ne prejel kaj strupenega. Takoj bi se pozvala višja oblast, da začne preiskavo da izloči strupene proizvode in jih prepove. Zakaj pa tega ne storiš sam? Ti nisi strokovnjak — ti nisi napravil za to potrebnih študij, ti nimaš časa za to, ti nočeš izpostavljati svojega življenja.

Neskončno višje je življenje duha. Če se tedaj zastruplja hrana duha — če se meša in prodaja resnica in neresnica, čednost in pregreha, — naj bi tedaj tu ne bilo nobene oblasti, ki bi smela preiskovati, ki naj bi odločevala, ki naj bi prepovedovala strup? In če je taka oblast, ki ima nalogo, je li to zate tiranstvo, če se te svari, če se prepovedujejo slabe knjige? Če se prepreči, da te ne zastrupljajo in ugonablajo duševno in нравno?

Poglejmo, kaj napravijo take knjige in časopisi tam, kjer se zaničuje prepoved cerkve in sicer najprej z ozirom na vero.

Vera se naravnost izpodbija; večkrat celo

bivanje osebnega Boga in to v imenu vede. Ljudje si izmišljujejo neresnična dejstva, uspehi vede se izkoriščajo napačno. Verske resnice same se krivo razlagajo in pojasnujejo, se pačijo, potem pa se začno buditi dvomi o njih. Vlačijo se na dan razne težkoče in se ne rešujejo. Pravijo, da je vera brez vrednosti za življenje, zasmehujejo pobožnost; nevernikom pripisujejo vse čednosti, vernikom pa podtikajo vse pregrehe, hinavščina in zlobnost. Zgodovinska dejstva se zavijajo — iz katoliških mož napravljajo pošasti, iz verskih sovražnikov pa junake. Tega ne čitamo vse na prvi strani, ampak to se pripoveduje počasi, korak za korakom, dokler ne začne bralec dvomiti o svoji veri. Na ta način se zastruplja vera. Tu sem prištevamo Schopenhauerja, Hartmanna, Büchnerja itd.

Oglejmo si sedaj nenravne knjige! Gorje, pravi Gospod, ki imenujete slabo dobro in dobro slabo.“ Kje se to zgodi večkrat kakor v slabih knjigah? Papir je potrpežljiv. Naslikajo ti o pregrehi najbolj blesteče podobe. Opravičujejo ti vse, slikajo ti vse s pohotnimi barvami. — Srce postane razpoloženo za strast, domišljija si slike nenravne podobe in se v nje popolnoma vtopi. Razum ne ve več prav ločiti med pravim in nepravim. V taki knjigi ti opisujejo n. pr., kako opazi žena nagnjenje svojega moža do druge žene, kako vidi, koliko trpi njen mož vsled tega in ne more premagati svojega nagnjenja. Samo se pozna za oviro njegove sreče, si vzame življenje — se kratkomalo obesi, da je on tako — prost. Tako početje se nam opisuje kot idealno; pod ta viseči ideal prepelje bralce in bralke, da ga občudujejo ali pa še celo posnemajo. Koliko pregreh se slavi samo v tej knjigi? Nezvestoba — kot bi se ji ne mogli protiviti! — prokletstva vredna zmota! Odobravanje tega nagnjenja — zločin; samoumor kot čin junaka — sramotno dejanje! Take pregrehe se slavijo, take pokvake spačenih src prištevajo idealom. V tisoč variacijah se slavi pregreha. Pripoveduje se, da je Trpljenje mladega Wertherja povzročilo več samoumorov, kot šteje črk. Kolikim rodbinskim tragedijam je vzrok šele Zolá! (Francoski brezverski pisatelj).

V lekarnah, kjer se spravlja strup, morajo imeti dotične posode dvakrat zaprte in označene z mrtvaško glavo. Take knjige so tudi strup, ne samo za dušo, ampak tudi za telo. Tedaj bi morala imeti tudi vsa izložbena stekla, za katerimi leže naprodaj take knjige, mrtvaške glave, te bi morale biti v vseh sobah, kjer so take knjige; na mizah, mrtvaške glave bi morale imeti shrambe takih knjig, da bi se vedelo, da se gre tu za umor in za zločin.

Koliko starišev toži o svojih otrokih! Zakaj pa? Oh, berilo! Za resno delo nikakega zani-manja, romantične ideje, nesrečna znanja — samoumor. Trpeli so tako berilo, odtod posledice. Neki misijonar pravi: »Kje leže tropine in želod za hrano, tam vemo, kdo se redi.« Tako se tudi spozna duh iz knjig, katere so njegova hrana.

In sedaj slabi časopisi! Mozes Montefiore je rekel 1840 na kongresu v Varšavi; »Kaj go-vorite, dokler nimamo v roki tiska, je vse, kar pravite, zastonj. Zastonj delate akcijske družbe in najemate posojila, provzročate bankerote itd. Dokler mi židje nimamo v lasti časopisov, da omamljamo svet in ga varamo, ne dosežemo ničesar in naše gospostvo ostane le blodnja. Tisk napravlja in odstavlja ministre, upliva na voli-tve, napravlja bankerote, urejuje vse delovanje«. Vresničenje tega kar je ta zastopnik židovskega svetovnega naziranja tedaj izrekel, opazamo v slabem časopisju.

Vse, kar smo rekli o slabih knjigah, velja še stokrat bolj o slabih časopisih. Kajti tu se vbrizguje moralen strup redno vsakih 24 ur v cele dežele in narode, v žile vsega človeštva. Z eno in isto lažjo v enem dnevu, se okužijo tisoči in tisoči ljudi. — Jedna in ista resnica se zavija v jednom dnevu v tisoč in tisoč glavah. Isto so-vraštvo in zasramovanje dobrega sa neti v tisoč in tisoč srcih.

In to razdiralno delo se vr-i dan za dne-vom vse leto tam, kamor ne dospejo velike knjige, kjer ni razuma in veselja za velika dela, v vrstah ljudstva, katero tembolj verjame to, kar mu ča-sopis pove, čim manj goji drugo berilo. Ničesar, kar je pogubonosnega v slabih romanih, ne manj-ka v časopisnih romanih. (Takozvani podlistki.) Ti prekašajo v pogubonosnosti še one, ker so slabše vrste in še nižje nravnosti. Prebirajo se v malih oddelkih s tem večjim poželenjem in taki romani zastrupljajo srce in duha onih, ki nimajo časa za čitanje daljših romanov.

Kjer se Bog onečašča, ni mesta za nas! In slabi časopisi onečaščajo Boga in onečaščajo Boga za tvoj denar! Odkod naj pride torej bla-goslov božji nad hišo, v kateri se naročajo in bero slabi časopisi.

Poleg romanov — politična poročila. Če so ta pisana s slabim namenom, tedaj nastane samoubojstvo pokvarjeno javno mnenje. Vsak zločin proti cerkvi, proti veri, proti nravnosti se hvali, opravičuje, prikriva, zavest ljudstva se izprija; to kar je za Boga, za cerkev, za nravnost, se oskru-nja, graja, zasmehuje, zaničuje. Mož, ki brani cerkev, pravico in čednost, se zasmehuje in javno sramoti. Kdor pa deluje proti vsemu, kar je sveto in dobro, ta jim je junak.

Za tem pridejo dnevne novice. Pripovedu-jujo se vse zlobnosti prav natanko, večkrat pod krinko ogorčenja. Umor, samoumor, dvoboj, ne-nravnosti slikajo se nam z vso prekanjenostjo. O sodnijskih obravnavah se poroča tako, da so nekaj učni tečaj za zločine. Strah pred pregreho se kratkoma zamori v zavesti ljudstva. In kaj šele inseratni del! (To so oznanila v listu.) Več-krat je najnevarnejši od vseh in pozivlja narav-nost k slabemu.

Take časopise naročati brez važnega vzro-ka, je smrten greh. Prvič ti škodujejo, če hočeš ali nočeš. Star izrek Kristovih sovražnikov pravi: »Le lažite, nekaj vedno ostane!« Motiti se jameš v svojih dobrih načelih in v svojem mnenju; tudi če bi tebi resnično ne škodovali, škodujejo tvojim otrokom, hišnim prebivalcem in zastrup-ljaj o hišo. In če to ne, škodujejo radi tega, ker daješ slab vzgled. In če to ti tajiš, — ti plačuješ tak list, ti podpiraš tedaj s svojim denarjem zlo-čin ljudskega zastrupljenja. Plačuješ sestavljenje onih člankov, ki sramote Boga, taje Krista, za-smehujejo cerkev. Plačuješ napade na nesmrtnost svoje duše, na bivanje Boga, na vse, kar ti je sveto. S svojim denarjem si sokriv, da se ogoljufajo tisoči za svojo vero, za upanje večne sreče, da se obrekujejo papež in škofje, duhov-niki in redovnice, da se slavi nevera in zatira vera. Tvoj denar je kriv, da se zastruplja nedolž-nost, da se razširja nenravnost, da se uči umor in somoumor in razširjajo slabi. K vsemu temu pomagaš na ta način, da podpiraš tako časopisje s svojim denarjem.

In ti se imaš za dobrega katoličana? Ti braniš svojo vero? Ti si nimaš ničesar predbacivati? Kako se že imenujejo tuji grehi? K slabemu pri-pomoči, slabega ne preprečiti, k slabemu poziv-ljati. Kajti če tvoje podpiranje ne pripomore k slabemu in to za toliko množico!

Niti vinarja nočeš izdati za strup, s katerim bi se zastrupljali ljudje. No, in vendar plačuješ leto za letom 40, 60, 100 kron, s katerimi se zastrupljajo duše, se ogoljufa človeštvo za naj-svetejša dobra in ti ne najdeš na tem najmanj-šega zla, da se vdeležuješ tega mešanja strupa z dušo!

Ne! Noben katoličan ne sme kupovati sla-bih knjig in naročati si slabih časopisov. Vsaki laži in vsakemu obrekovanju mora braniti kato-ličan vstop v svojo hišo ne sme ga podpirati in ne trpeti v svoji hiši.

Če se to zgodi, razvijali se bodo naravno dobri časopisi. Potem se bo vcepljala v zavest narodov namesto strupa zdrava hrana zdrav duh; versko življenje bo zavladalo, nenravnosti in zločini bodo ponehovali. Tedaj končujem z besedo.

Pri ljubezni do Boga, do Krista, do cerkve, do duše, do bližnjega — proč s slabimi knjigami in časopisi! Katoličan sem — ne berem Kristu sovražnih knjig — ne dam niti vinarja za zastrupljenje našega ljudstva.

* * *

Dragi čitatelj! Pojdi in tudi ti tako stori! Za slabe knjige in slabo časopisje ne daj niti vinarja pač pa podpiraj in razširjaj naše katoliško slovensko časopisje, da se tako omeji zastrupljenje našega milega naroda.

NA RODNI GRUDI.

(Povest iz nedavnih časov. — Spisal Fr. Ks. Steržaj.)

XV.

(Dalje.)

Janez pa je slonel še vedno ob zidu in zrl očeta, pri tem pa se ga je lotevala žalost in skrb, strah pred bodočnostjo.

Zunaj je vladala gluha noč. Tuintam je zalajal peš, gori na slemenu se je tožno oglašal čuk.

Mešetar Toničar je tisti večer jezen odšel „na Pošto“. Ta sramota! Vpričo drugih ljudi ga je ostel ta prokleti smrkovec — njega, Toničarja! — In niti odgovoriti mu ni mogel, tako ga je gledal in meril s svojimi očmi. — Vpričo ljudi! — To mu pokaže, to mu bo dal temu fantalinu, ki se nosi, kakor bi bilo vse njegovo. — Ne, te sramote ne sme pustiti tako — mora mu plačati, dvo no, trojno — — —.

Toničar je postajal vedno bolj jezen. Njegova domišljija mu je risala sramoto, ki jo je prestal, v vedno večji meri. Bolj ko se je razvnel in razmišljal, toliko bolj ga je gredo in peklo.

Kako naj vrne to Janezu? —

Toničar je napenjal vso svojo domišljijo, da bi si zmisllil kaj pametnega.

»Nabije ga — zvečer, ali po noči? A kako? — Saj Janez ne gre nikamor, saj je vedno doma ta mevža — in naposled, ko bi šel — ali bi ga pa zmogel. On pri svojih pet in petdesetih letih. — Ne — tako ne bo šlo. Kaj bi mu naredil?«

Nič pametnega si ne more misliti! Kakor nalašč, mu ne pade nič v glavo.

Čudno, da je ta mladič tak — Oče, da, ta je bil mož, ki je vedel in znal ceniti Toničarja. A kaj, ko je umrl. — Škoda ga je, saj nekaj let bi še lahko živel. In Kelinka je vdova. —

Mešetar je naenkrat obstal. Njegove misli so prišle na pravo pot. Udaril se je z roko po čelu: »Da se nisem prej zmisllil. No saj ni zamujeno. To mu podkurim in razpiham žerjavico temu fan-

talinu, da mu bo vroče — da bo vedel, koga je osramotil. —

Toničar je prispel „do Pošte“. In tisti večer je mnogo pil, a v enomer se je smehljajal in muzal. Tuintam pa je udaril z roko po mizi in zagodrnjal: »To mu pokažem«. —

* * *

Nekaj tednov pozneje je Toničar srečal Kelinko, ki je sama šla z njive. Kakor nalašč, si je mislil. In takoj jo je začel izpraševati:

»Kaj že na delu?«

»Kaj pa hočem. Saj ne pomaga žalovanje nič. Kar je, pa je. Ni ga —.«

»Naposled, ko bi tudi bil, saj je bilo delo tako vse na tvojih ramah. Reva, koliko si trpela —.«

»No res, da sem. Včas, pa če je mož v hiši, se lažje dela.«

»Saj tako ne boš ostala sama.«

»Kaj pa mi ostane drugega? Saj je Janez.«

»Tako misliš?«, se je nalašč začudil mešetar. »Kesala se boš!«, je pristavil zlobno.

»Zakaj?«

»Zakaj, še prasha. Ti ga še ne poznaš, saj je doce a sin prve žene. To te bo stiskal.«

»Jaz pa mislim, da ne. Saj doslej ni bil tak —

Doslej, doslej, je oponašal Toničar, »saj si ni upal. Daj mu gospodarstvo, pa bo pokazal roge. Ti ga ne poznaš.«

»Kaj naj naredim?«

»Omoži se, pa je. Njega pa izplačlaš. Saj testamenta tako ni.«

Potem pa je popustil Kelinko samo in odhajal zlobno smehljaje se — po vasi.

»Morbiti se mi posreči. No, potem bosta dve muhi na en udarec.«

XVI.

Dober mesec potem se je oglašil trgovec Perko pri Janezu, ki še ni bil odšel nazaj v garnizijo, dobil je bil začasni dopust.

Janezu se je glas lahko tresel, ko ga je pozdravil:

»Dober dan, gospod Perko!«

Bog daj boljše kot si jih imel doslej, in krepko je stisnil lesni trgovec Janezu roko.

»Vidiš, slišal sem o neizgodi, ki je zadela tvojega očeta. Bog mu daj dobro — In pravim, prav je tako. No, ne glej me tako čudno. Kaj bi bilo, ko bi živel tvoj oče še nekaj let tako kakor doslej. Janez ti si pameten in pripoznati moraš. V nekaj letih pa bi bili vi vsi ob vse.«

»Vi prehudo sodite, gospod Perko.«

»Nič prehudo, Janez. Saj mi je znano vse. Kaj boš sedaj ukrenil?«

»Sam ne vem.«

Najprej pojdi k glavarstvu in prosi, naj te oprostijo vojaščine in naj te proglase polnoletnim“, mu je svetoval Perko.

„Ali bo šlo?“

„Kaj pak! Z županom govori in jaz bom tudi. Vsi te poznamo, da si zrel in dorasel.“

»Kaj potem?“

„Kako misliš?“

„Moj Bog, ogromni dolg!“

„Ta naj te za sedaj ne skrbi. Nisem stiskač. Očeta sem držal trdo, da bi ga odvadil zapravljanja. Pa ni šlo. Ti si pa iz drugega lesa in tebi zaupam. Lahko bi sodnijskim potom prišel do denarja pa ne maram. Za sedaj ga ne rabim.“

»Kaj pa mati in Lina?“

„Sodnija bo že odločila. Tebi pripada glavni del, Janez. Tvoja rajna mati je prinesla v hišo svojih deset tisoč kron. In vsaj te — pripadejo samo tebi. Najbolj pametno bi bilo, da ostaneta tukaj v hiši in tebi pomaga. To je moj svet.“

„Pa vendar, kako bo z dolgom?“

„Saj sem rekel, da se ne mudi. Eno leto ti dam popolnoma prosto. Delaj in gospodari, kar hočeš in kolikor moreš. V tem letu boš tudi videl kako in kaj — Še le potem, če boš ostal, mi boš vsako leto plačeval obresti in nekaj stotakov glavnice. Tako torej —“.

„Kaj že greste?“, je vprašal Janez, ko je opazil, da se trgovec odpravlja.

„Da, mudi se mi še »na Pošto“, imam tam nekaj opravlja.“

„Pa bi šli nekoliko notri“, ga je vabil Janez.

„Ne utegnem. Torej velja, kaj ne, Janez?“

»Velja!“

„Bodi mož, Janez! Ne na levo, ne na desno, ampak naprej. Ta in oni te bo oviral, pa ne daj se. Mirno stopaj svojo pot z Bogom in v pridnosti. In pa — ne ukloni se! Pa bo šlo. Z Bogom!“

Lesni trgovec Perko je odhajal. Z nekim veseljem in zadovoljnostjo je gledal Janez za možem, ki se mu je danes pokazal v popolnoma drugačni luči nego doslej. Imel ga je za oderuha in stiskača — a bil je samo previden in moder gospodar ne samo za-se, ampak tudi svojim sosedom, katerim je rad iztegnil svojo roko in jih pomagal dvigniti iz propadanja.

Potem pa je Janez vstopil v sobo. Kelinka se je opirala ob mizo, še vedno vsa objokana. Ko je stopil Janez v sobo, je dvignila glavo, a potem zopet zaihtela.

„Mati, vtolažite se. Saj zaradi tega ne bo

nič boljše, če jokate. Božja volja je bila tako — jo je skušal Janez tolažiti.

„Moj Bog, kaj bo sedaj?“

„I kaj, bo že kako Bog dal. Jutri grem k okrajnemu glavarstvu in k sodnji, da me oprostijo in pa proglase polnoletnim.“

„Ali meniš, da bo šlo?“, ga je vprašala Kelinka.

„Ne vem. Perko mi je svetoval.“

»Ta? Kaj pa dolg?“

„Za sedaj me še ne terja.“

„Tebe? Kako misliš to?“

„Ino saj bom jaz gospodari, ne?“, je vprašal Janez in začudeno pogledal svojo mačeho.

„Kdo ti pa je izročil gospodarstvo?“, ga je vprašala ta pikro in si obrisala solzo, ki ji je visela na licu.

„Saj se samo ob sebi umeje. Res da testamenta ni — a kdo pa bo?“

„Kdo? Jaz, da veš“, in Kelinka je vdarila z roko po mizi.

„Saj sem morala tudi ta čas, kar te ni bilo doma. Gospodarstvo pri tem ni nič trpelo. Tako, to sem ti mislila povedati.“

„Bomo videli, kaj bo sodnija rekla. Sicer pa imam v tej hiši in na tem posestvu doto ranjke matere, deset tisoč kron in ti so moji.“

„Misliš? Rabiti jih tako ne moreš, ker nisi polnoleten“, mu je ugovarjala mačeha.

„Saj zato grem k sodnji. Kako boste pa gospodarili, ne vem. Dolga je še sedem tisoč, dota ranjke matere deset tisoč — kar je ostalega premoženja, se bo pa delilo med nas tri.“

„Tako misliš? Kako bi pa ti gospodaril, a?“

„Bi že kako. To vem, da s težavo in v potu svojega obraza, a vendar z veseljem.“

„Ha — ha! Kakor bi se tebi zdelo in tvoji milosti. Pa naj se proda. — Prav, da se je ona Oštirjeva punčara omožila, zakaj naposled bi še mogoče zahteval, da bi jo morala poslušati.“

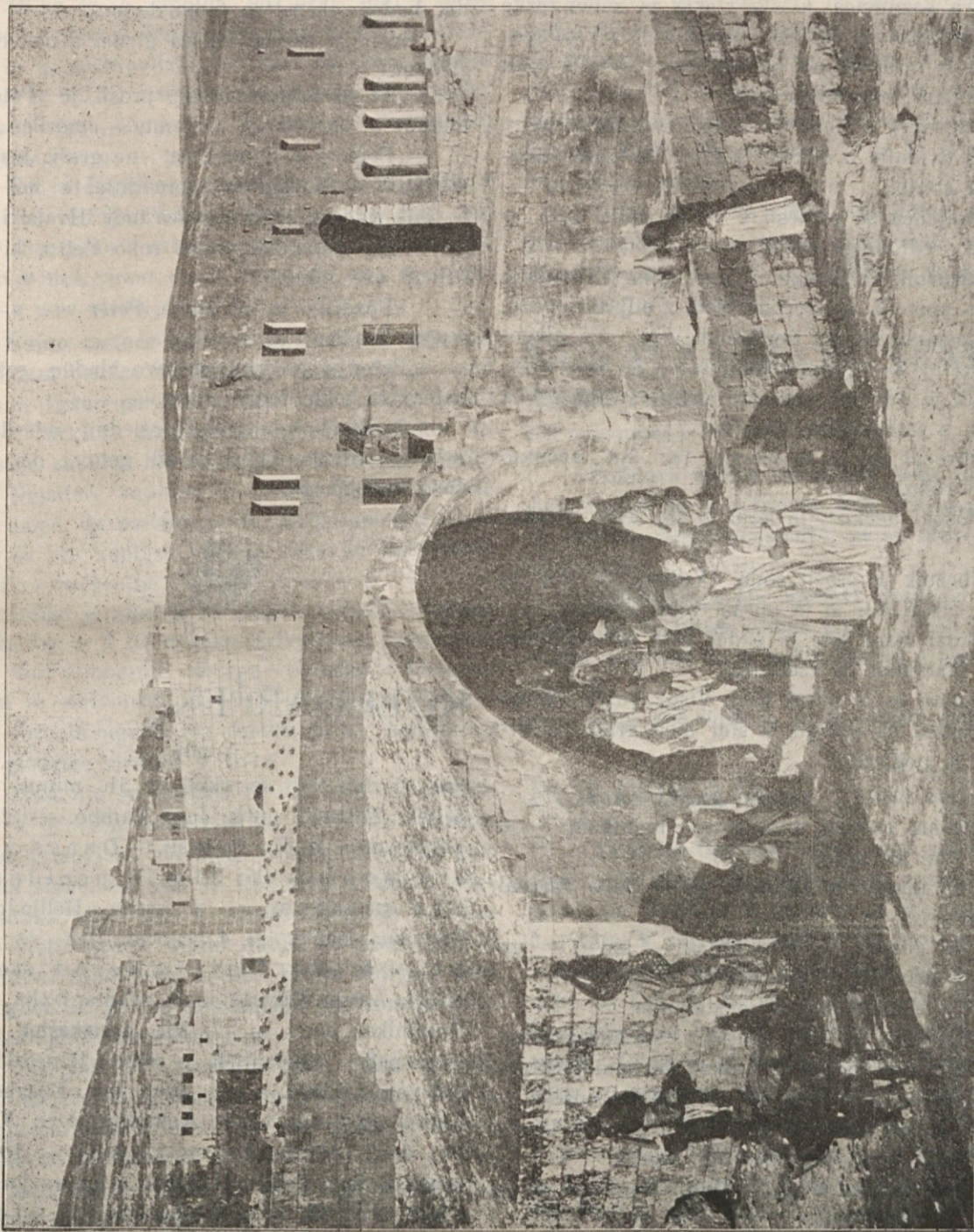
Janez je prebledel. Potne kaplje so se mu pokazale na čelu. Tako nekam čudno ga je spreletelo po vsem životu.

„Kaj ste rekli? Omožila se je —“.

„Seveda. — To je prav, zakaj kakor vidim je še nisi pozabil. Sedaj jo boš moral, ha — ha!“

Kelinka je vstala od mize in trdih korakov odšla iz sobe. Janez je bil onemel. Kakor pribit je sedel na mestu. Tako čudno! In on o tem ni nič vedel. Mislil je, da jo bo lahko pozabil, pričeval je samega sebe, da bo lahko storil — a sedaj, še le sedaj vidi, da se je samo slepil.

(Pride še).

Nazareški studenec. (Sem je tudi Mati Božja hotila z vrčom zajemat vodo. Tu se ji je prikazal angel Gabrijel.)

IZ GALEJE...

(Iz češčine. — Priredila H. Podlipška).

»Ubežnik«, je naznanil vojak v službi. Vrata male bolnišnice, s črnim križem nad vhodom so se počasi odprla ter spuščala ambolanco, ki je zginila v ozkem dvorišču...

Dva kaznjenca, ki sta vlekla za seboj težke verige peljala sta voziček, vstavila se ter se spogledala. Iz njihovih oči je odsevalo sočutje nad neizpolnjeno željo tovariševo.

»Revež«, vzdihnil je starši ustrelili so ga... Korakal je dalje z odkrito glavo, podoben zmučenemu konju...

Ranjenca so prinesli v veliko sobo, kjer je stala na sredi dolga miza.

Zdravnik se je sklonil nad njim. Ubežnik je ležal na postelji, neizrečeno blede, z odprtimi očmi. Mokri lasje so se mu oprijemali čela. Na njegovem, skoraj še otročjem obličju, se je bral strah. Zdravnik je odvezal platneno obvezo; rana je bila majhna, s zamodrelim okrajem.

Obvezal mu jo je vnovič ter mu sočutno pobožal roko.

»Ubogi dečko«, mrmral je žal stno, »ti imaš dosti...«

Ubežnik je prosil vode. Vojak, ki mu je stregel, vlival mu jo je počasi med ustnice...

Skozi okno sem je padal svet zahajajočega solnca. Ranjenec je vzdihoval.

Nekdo se je blizal sobi. Visok vojak, s trdim izrazom na obličju je stal med vrati. Zdravnik ga je pogledal.

»Česa želite?« vprašal ga je osorno.

»Smem govoriti z onim — bolnikom?« je govoril tiho in boječe.

Ste njegov sorodnik?« ga je dalje vprašal zdravnik.

»Ne, gospod, — sem vojak — kateri — ga — — je ustrelil«, je nadaljeval še bolj tiho.

Zdravnikovo lice se je stemnilo.

»Pojdite«, je dejal, »napravili ste dokaj dobro svojo dolžnost«, dodal je trpko, pokimal postreženemu vojaku, ki je stal pri postelji ter odšel.

Vojak od straže je pristopil k postelji Ubežnik je dihal težko, ter imel oči zaprte.

Ivan*, dejal je vojak tiho. Ranjenec se je stresel ter odprl oči.

Ivan — prosim te, odpusti mi — jaz sem nesrečen — moral sem to storiti — o ko bi bil oslepel v tistem trenutku! Po licih so mu tekle solze.

Ranjenec je vprl v njega svoje otročje, čiste oči.

»Nimam ti kaj odpustiti, Peter — bila je tvoja dolžnost — vem, ti si dober, najboljši iz-

med vseh — skrbiš za slabotnega Janeza in deliš svoj kruh z ubogim Pavlom — Ali — moja mati in sestra, Peter — jaz ju zapuščam«, je dodal žalostno.

Ivan, prosim, poslušaj me...« govoril je vojak s trdim obličjem, a odkritosrčnimi očmi. Storil sem ti veliko kivico — dovoli mi — da — da, bodem skrbel za tvoje drage...

Ivan je molčal ter ga gledal z mehkim pogledom.

»Ti premišljaš, Ivan, prosil je Peter žalostno — braniš — svojemu — morilcu — —«.

»Peter«, je de al Ivan, ne greši. Jaz sem ti odpustil — Marina ta dobra duša te bo ljubila — boš videl in moja mamica tudi. Hvala ti — —« govoril je slabo, ter stisnil roko Petru, ki se je sklonil nad njim.

Pozdravi ju od mene, Peter — — bodi srečen z njima — — —«.

Peter je poljubil njegovo hladno roko, na katero so tekle vroče solze — — —

Skozi okno je padel poslednji odsvit zahajajočega solnca, kakor bi bil gotov, da odnese dušo nedolžnega.

KOLEDARČEK.

Juliji

ima 31 dni. Dan se skrči za 51 minut. 1. ponedeljek. Tevbald, pušč.; Julij; Pambo. — 2. torek. obiskovanje M. D.; Procesij. — Danes zadnji kraje ob 3. uri 31 min popoldne. Velika vročina. — 3. sredo. Helijodor, sk.; Bertram; Isenaj. — 4. četrtek. Urh sk.; Berta, dev. — 5. petek. Cirilin Metod, škofa; Domiciji; Anton Zakarij. — 6. sobota. Izaija, prerok; Dominika, muč. — 7. VII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: Olažnjivih prerokih.) Benedikt IX. p.; Pompej; Vilibald. — 8. ponedeljek. Elizabeta, kr.; Kiljan, sk. — 9. torek. Anatolija, dev.; Veronika Jul. dev.; Leticija; gorkumski muč. — 10. sredo. Amalija, dev.; Felicita; Lucida; Danes je mlaj ob 4. uri 12. vin. popoldne. Ledo. gorko vreme. — 11. četrtek. Ilij I. pap.; Peter F. sp.; Ahondij; Filomena. — 12. petek. Mohor in Fortunat; muč.; Epifanija. — 13. sobota. Marjeta d. muč.; Anaklet. pop.; Evgen, sk.

HREPENENJE.

(Spisala H. P.)

To so tisti krasni dnevi, ko opojni duh cvetk dehti po mehkeem ozračju. Solnčni svit, gibljivo listovje, pojoči ptički, poletna sapa, ti glasovi neprenehoma vabijo človeka v gozd.

Milka se je napotila po ozki poti v gozd. Oči so ji plavale čez krajino. Narava se ji je smehljala in jo pozdravljala. Ali dasi so okolo blodile nje oči in misli, vedno zopet je padel njen pogled na ozko stezo, ki pelje v Vintgar, ta sloveči slap na Gorenjskem.

Ko je dospela na zaželeni kraj, je sedla v skalovino bližnjega slapa. Gledala je v divji boj valov. Snežnobeli valovi se razbijajo drug drugega, cepijo v neštivilno malih slapčkov in se zaganjajo v sive stene.

Bujno rastoče bukovo in leskovo grmovje gleda izza ostrice in razteguje široke veje nad slapom. Vsako peresce je obsejano s težko roso; solnčni žarki se odbijajo na njih listih, tako da se vsaka kapljica blišči, da je podobna diamantu.

Nekatere kapljice so vsled puha spolzele tako daleč, da padajo na tla. Kadar potegne lahen veter se vse kapljice vsujejo, kakor bi padali sami biseri na mokrotna tla.

Dolgo je slonela in gledala bobneči divji boj valov. Vse se ji zdi nekako skrivnostno. Tainstveno se ji vidi žuborenje malega potočka v bližnjem gozdu in skrivnostno vrvenje mogočnega slapa.

Kdo bi uganil vsa čustva, ki se porajajo v duši gledalke strmeče v vodo.

Pred njo se razprostira divji del te soteske.

V ožnozju so sive skale z neredno razdrpanim grmovjem, potem se dvigajo navpično gole gorske stene, na njih se vije vrsta višnjevo zelenih smrek, višje gori se drobi kamenje potem pride vrsta brez z belimi debli in rdečo-rjavimi vejami in zopet peščen rob. Tu se vzdiguje brez z mogočnimi golimi sivordecimi pečinami in vrhu teh rastejo temnozeleno hoje.

Tik poti so se jelšovi grmi tako zgnjetli, kakor da bi radi gledali, kedo gre mimo. Vse to ogrinja čaroben polmrak, ki dela skalovje še bolj mračno in tajinstveno.

Med opazovanjem so se ji misli vračale tja na obal sinjega morja.

Ko se je solnce bližalo zatonu je morje rastlo. Valovi so se dvigali, kakor srebrne proge so se črtali njihovi peneči grebeni, vpenjali so se više in više in pri tem je bil vedno močnejši njih šum. Valovi so se zaganjali ob visoko steno, vpenjali in se z bučnim šumom odbijali. V bližini so se zibale jadrnice z razpetimi žoltimi jadri. Pri tem je mislila na tisti mali čoln, ki je leno plaval po

vodi in se prijetno gugal, v katerem se je tolikokrat voila pr. ti Miramaru, ko se je lahna in prozorna megla zbirala nad vodo; mislila je na tiste planete pogled v mestu in tiste nasmehljaje, ki jih je srečavala po vseh ulicah. Nekaj zašumi nad njeno glavo. Pogleda in vidi malo veverico, ki pleza gori in dol po smreki skače na levo in desno, kroži okoli drevesa in pada, pleza in zopet pada. Pri tem ji pade pogled na gozdnega metulja, ki se je veselil toplote. Mislila si je kako plapolala ta metulj okolo, in krila se mu blešče kot raznobojna cvetica. Gotovo je zaljubljen v kako dehtečo cvetko. In res našel jo je in sedaj polju buje nežna peresca.

Tako so dobile njene misli smer, ki je bila zelo drugačna od njenega prejšnjega ponosnega razpoloženja. (Konec prihodnjič.)

NEKAJ ZA SLOV. STARIŠE.

NEUMNI OTROCI.

(Po maloruskem.)

Pelinova otroka sta začela nekaj govoriti ali bolj jecljati še le v tretjem letu, v dvanajstem sta se naučila čitati, misliti pa se nista navadila nikoli.

Pelinovka je šla vprašat gospoda učitelja zakaj da sta njena otroka taka. Učitelj jo je začuden pogledal in ji trpko, kratko a resnično odgovoril:

„Saj Vaš mož ni bil še nikdar trezen“.

POLITIKA.

Avstrija-Ogrska. Torej naš novi državni zbor je že zbran. Prestolni govor cesarjev je napravil na poslance in splošno na vso javnost ugoden utis. V včerajšnji seji je bil izvoljen za predsednika kršč. socialc Vaiskirchner, za podpredsednika pa Čeh dr. Začek in Poljak dr. Starzinski. V kratkem se najbrže pomnože podpredsedniška mesta. Za sedaj je še na površju prašanje o tem, kako so grupirani naši poslanci. Ustanovili so dva kluba: »Slovenski klub« in »Jugoslovansko zvezo«. V slovenskem klubu je zbranih 10 kranjskih posl. S. L. S., 2 goriška in 4 štajerski »Kmečke Zveze,« (dr. Ploj je izdal zastavo, za katero je bil izvoljen.) Vsi poslanci Sl. kluba so enih misli, enega duha. V jugoslovanski zvezi pa so vsi Hrvatje in slovenski liberalci ter Mandić iz Istre in dr. Rybař iz Trsta. Možje tega kluba pa niso vsi enega duha in ene misli, ampak poleg duhovnika sedi najhujši liberalec. Na dlani je, kateri klub ima v sebi večjo življensko moč. Da ni prišlo do enega kluba, krivijo največ poslance S. L. S. oziroma

nekatero izmed njih, mi pa pravimo, da je temu največ kriva načelna nejasnost med Hrvati samimi in nekaterimi našimi poslanci, ter hinavščina slov. liberalcev. Prosimo č. čitatelje, kdo naj zaupa enem Hribarju, ki od Ljubljane do Dunaja in od Dunaja do Ljubljane popolnoma spremeni svoj program. Da slov. liberalci v smrtni sili kakor hudič muhe žro svoje programe ter jih potem ob ugodni priliki izmečejo, nam je umljivo, toda da nekateri naših poslancev ne uvidijo te hinavščine, tega ne razumemo. Mi slovenski duhovniki v Trstu in okolici popolnoma odobravamo politiko poslancev S. L. S. in zato stopamo v tem oziru v popolno nasprotje z našimi istrskimi in tržaškimi poslanci. Jugoslovanska zveza je storila usodepolno pogreško, da je rajši bacnila od sebe 16 odločnih, zanesljivih, slovenskih kat. mož za katerimi stoji slov. ljudstvo, kako da bi bila žrtvovali enega nezanesljivega, z Nemci zvezanega slov. liberalca. S tem hoče rešiti slov. liberalizem; (nam so osebe postranska stvar) toda mi znamo, da kdor krade in drži žakelj, oba grešita. »Pustimo čas čas« je pisal na te dogodke »Slovenec«, tako pravimo i upajmo, da tudi naši zastopniki pridejo kmalu do boljšega spoznanja. — V Puli so se vršile te dni občinske volitve. Osnovala se je bila nova gospodarska stranka, da reši občino iz krempljev kamore. Vsled nečuvnih sleparij je nova stranka propadla le za malo glasov. Vlada bo volitve gotovo razveljavila. — V ogerskem državnem zboru obstruirajo Hrvatje. Vlada hoče namreč storiti novo krivico nproti Hrvatom, uzakoniti hoče mažarski uradni jezik tudi na hrvaških železnicah. Temu pa se upirajo Hrovatje z vsemi silami.

Drugi kraji. Ruski car je zopet razpustil državno durno. Policija je namreč zasledila zaroto naperjeno proti vladarju in državnim oblikam; v to zaroto so bili zapleteni tudi državni poslanci, zato je bila duma razpuščena. — Na Francoskem bi bilo kmalu prišlo do revolucije. Vzdignili so se bili kmetje. Vinogradnikom dela največjo konkurenco fabricino, zato so zahtevali varstva. Ker se je vlada obotavljala, je zavrelo med kmeti in še celo vojaki so se bili uprli. Sedaj so menda udušili upor.

DRUŠTVA.

Občni zbor zavoda sv. Nikolaja v Trstu. Dne 16. t. m. na občnem zboru »Zavoda sv. Nikolaja« so bile izvoljene sledeče odbornice in odbor se je tako le konstituiral: g. a. Karla Ponikvar, predsednica, g. a. Roža Gregorin, podpredsednica; g. čna Olga Sancin, gđč. Tončka Čarga, gđč. Tončka Ponderlak, tajnice; Maša Grom, blagajničarica; g. Matija Skabar, du-

hovni voditelj; gđč. Marija Žitnik, voditeljica notrajne uprave; gđč. Lucija Šere namestnica; gđč. Rezika Gruden, gđč. Kunigunda Blatnik, pregledovalki računov.

Odbornice so sledeče gg.: Ema Bartelj, Zinka Rybař, Milka Mankoč. Marija Čarga, Marica Forcassin, Marjeta Skok, Zofi Trost, Fani Balista, Jelislava Gulić, Lizika Krstnik, Amalija Vidmar, Antonija Grahli, Karolina Zadnik, Marija Istinić, Ivanka Mrakuža, Nežika Reven, Ana Mišić. Lojska Štoka, Katinka Cotić, Franja Ferjančič, Urška Kern. Vspored je bil ta le:

1. Pozdrav predsednice Karle Ponikvarjeve. 2. Poročilo tajnice Olge Sancin. 3. Volitve. 4. Poročilo blagajnič. Maše Grom. 5. Poročilo voditeljice Marije Žitnik. 6. Govor č. g. duhovne a voditelja Matije Skabar. 7. Pozdrav č. g. odsotnega Ivana Tul (prebran). 8. Nagovor in zahvala predsednice. 9. Petje in prosti pogovori (zaključek).

O p a z k a: Natančno poročilo izide v posebni brošurici.

Poročilo tajnice.

Odbor je imel od 5. sept. 1905. do koncem leta 1906. 12 sej, pri kojih se je vkrevalo in do- ločevalo, kar je bilo v korist zavodu. Napravilo se je mnogo okolišnic na županstva, posojilnice in posamezne osebe, katere so se še precej od- zvale.

Duhovni voditelj č. g. Budin je bil med le- tom premeščen iz Trsta ter na njegovo mesto je prišel č. g. Fran Gustin, koji nas je radi preob- lega dela sedaj tudi moral zapustiti. Sporazum- ljenjem preč. škof. ordinar. smo dobili spet no- vega g. duhovnega voditelja č. g. Matija Skabarja, kojega prvič pozdravljamo v svoji sredi!

Prisrčno zahvalo izrekamo tudi č. g. Budinu, ki se je za časa tukajšnjega bivanja zanimal za zavod in ga prenovil; enako zahvalo izrekamo č. g. Gustinu, ki se je mnogo trudil za obstoj za- voda in za napredek naših ubogih gojenk. Bog jim plačaj!

V zlato knjigo »Zav. sv. Nikolaja« je vpisano ime blagopokojnega č. g. Nanuti-ja duhovnika goriške škofije, ki je volil zavodu 800 K po od- bitku 712 K. Slava mu!

Hvaležen spomin bodi pokojn. g. Gomilšek u, ki je zapustil zavodu 100 K.

Zavod je v svoje okrilje sprejel veliko šte- vilo de let; tudi taci, ki so bile zapuščene in brez vseh sredstev. Vse so bile tu prijazno, ma- terinsko sprejete. Radi obljubljenega pošiljanja deklet k novo došlim dekletom se ni moglo do sedaj še popolnoma urediti, upa se pa, da se v prihodnje združimo z vodstvom za varstvo brez spremstva potujočih deklet.

Zahvalo izrekam v imenu zavoda vsem, ki so nam z deli in nasveti stali na strani in pomogli da zavod ni umrl nego mu navdahnili novo življenje

Bodi izrečena srčna hvala premilostljivemu in prevzvišenemu g. škofu dr. u Nagl-nu, ki nam je podaril lepo svoto in kakor čujemo se vedno za zavod zanima. Hvala lepa č. g. Tulu, ki nam je z dobrimi nasveti vedno pri rokah. Hvala č. g. Pederzoliu, ki ima vedno darežljivo roko za naš prepotrebni zavod. Hvala vsem našim gospem, tudi odbornicam ki so mnogo darovale v denarju in blagu ter tako zavodu dale lepše zunanje lice. Hvala vsem onim denarnim zavodom in občinam, ki se v bilancah spominjajo našega zavoda. Hvala bodi vsem slov. časopisom, ki brez razlike mišje nja nam gredo na roko in priporočajo naše koristno podjetje. Hvala naši voditelj. g. ci M. Žitnik in nje namestnici Luciji Šere, ki tako uzorno vodita za od, da se vsi pohvalno izražajo o njem. Hvala vsem, vsem, ki so količkaj storili za zavod. Prosim ostanite temu zavetišču naklonjeni, in to tem bolj, ker se zavzema za revne služkinje, ki potrebujejo skrb in ljubezni, saj one so tudi naše sestre! Tedaj ne zapuščajmo jih v potrebi in sili.

Delo naše, a vaše prizadevanje in vaša ljubezen do tega zavoda pa Bog blagoslovi in njegov zaščitnik sv. Nikolaj!

Pozdrav č. g. Ivana Tula.

Ker sem osebno zadržan, da prisostvujem občenemu zboru „Zavoda sv. Nikolaja“, mu pošiljam tu iskren pozdrav.

Pozdravljam vse blage gospe in gospice odbornice. Učvrstite zaščitništvo za brezposelne služkinje in delujte vsaka po svoji moči, da poseže zanimanje za „Zavod“ tudi v širše sloje.

Pozdravljam slavno vodstvo, ki nadomešča gojenkam ljubeznivo mater. Vodi s srcem in z razumom poverjena Ti dekleta. Za Tvojo nesebično skrb Te čaka materinsko plačilo.

Pozdravljam sedanje gojenke priporočaje jim, udanost, pokorščino in ljubezen do vseh, ki se zanje žrtvujejo.

Pozdravljam bivše gojenke, da se s hvaležnim srcem spominjajo zavodovih dobrot.

Pozdravljam vse ude in udinje, vse dobrotnike in dobrotnice s prošnjo, da ostanejo zvesti temu prepotrebni zavetišču.

S pravico trdim, da je „Zavod“ vseslovenskega pomena, ker prihajajo vanj mlade ke od vseh slovenskih pokrajin. Zato se mora zanj zanimati vsa Slovenija.

„Zavod“ ni le človekoljubna naprava iz golega usmiljenja do človeka — trpinke, temveč je

kraj izvrševanja najplemenitejše ljubezni krščanske do bližnjega.

V tem smislu postaja vsak dar, ki ga prinašamo „Zavodu“, nadnaravne veljave, vsled katere smemo pričakovati stotere in tisočere nagrade in obilnega blagoslova božjega za se in za svoje.

Takega blagoslova želi vsem iz srca

IVAN TUL.

(Poročilo voditeljice prinese-mo v prihodnji številki.)

NOVICE.

Nova razprodaja „Družinskega Prijatelja“ se je začela v Trstu tik cerkve Sv. Antona Novega v tobakarni, ki se nahaja nasprot vrat, ki vodijo v zakristijo (Vincenzo Bellini 13 pritličje). Tobakarnar je Slovenec.

Iz Tomaja — Dne 13. junija. Obhajali smo pri nas izvanredno slavnost združeno z veselico radi blagoslovljenja na novo sezidane stavbe „Elizabetišča“ zavoda tukajšnjih čč. šolskih sester in domače kapelice v tem zavodu.

Blagopokojni veleč. g. msgr. Urban Golmajer, bivši kanonik-dekan tomajski ustanovil je l. 1898 zavod šolskih sestra „Elizabetišče“ v spomin slavne 50 letnice vladarja našega presv. cesarja Frana Josipa I. po raznih, zlasti gmotnih ovirah.

Ljudje, prvotno nekako nezaupni te novosti so spoznali kmalu korist tega zavoda za žensko izobrazbo.

Gojenk oglašalo se je vedno več in videlo se je, da prvotna stavba zavoda ne zadošča več pravemu svojemu namenu

Treba je bilo toraj misliti na razširjenje istega zlasti še radi tega, ker se bo sčasoma uvela v zavodu za deželo prepotrebna gospodinj-ska šola. — In res se naše marljive šolske sestre začele zaupaje na božjo pomoč in pomoč dobrot-nikov prizidovati novo poslopje in prezidovati staro, ktere delo je sedaj pod spretnim vodstvom zidarskega podjetnika g. Lovra Živca popolnoma dokončano.

V četrtek 13. t. m. toraj bilo je slovesno blagoslovljenje novega poslopja in domače kapelice posvečene presv. Jezusovemu, ktera se nahaja na skrajni vzhodni strani starega poslopja.

Že na predvečer kazal je zavod praznično lice, okrašen z zelenjem in zastavami. Ko se pa je zvečer pripeljal preč g. kanonik dr. Ivan Mlakar iz Maribora, kot glavni voditelj šolskih sester č. mati vrhovna prednica iz Maribora v spremstvu več. čč. prednic iz raznih njihovih zavodov, tedaj zažarel je krasni kres, topiči so pokali, raketete so švigale in oznanjale da prihodnji dan bode pomemben za razvoj ženske mladosti na Krasu.

V četrtek zjutraj bilo je med pritrkavanjem zvonov in pokanjem topičev ob 7. uri blagoslovljenje kapelice presv. Srca Jezusovega, katero je opravil domači preč. g. kanonik dekan Matija Sila. Po blagoslovljenju daroval je prvo sv. mašo zopet čez st. letja na starem Taboru preč. g. msgr. dr. Ivan Mlakar in za njim drugo domači g. kaplan. Po obeh sv. mašah pa je zbor gojenk s pomočjo blagorodnih gospo ličin Matilde in Marije Šonceve in pod spretnim vodstvom g. pevovodje M. Šonca krasno popeval slovenske nabožne pesmi.

Popoludne ob 3. uri pa se je začela veselica najprvo z blagoslovljenjem novega poslopja, katerega je zopet blagoslovil preč. g. kanonik Matija Sila z azistencijo g. župnika Ryšlavy in domačega g. kaplana.

K slavnosti prišlo je ljudstva od blizu in daleč. Govorilo se je pač, da pride k otvoritvi Njegova Jasnost princ Hohenlohe c. kr. namestnik iz Trsta; toda službeno zahtžanega zastopal ga je blagorodni g. c. kr. okrajni glavar sežanski A. Rebek s svojo gospo soprogo v spremstvu blag. g. sod. svetnika J. Platzerja z družino, c. kr. okr. šol. nadzornika M. Kanteta s svojo gospo in drugih. Navzoč je bil tudi z gospo soprogo visokorodni deželni vladni svetnik dr. P. Laharnar, kateri sedaj biva med nami Krašovci na počitnicah.

Slavnosti udeležilo se je tudi 16 duhovnikov iz tržaške, goriške in ljubljanske škofije ter dasiravno delavni dan polno priprostega ljudstva.

Vspored vršil se je točno in krasno. Med posameznimi točkami pel je mešami zbor različne komade prav dobro kar hvala g. pevovodju g. učitelju voditelju in zgoraj imenovanima gospicama. V nedeljo pa se je ponovila veselica z istim vsporedom, kakor v četrtek. Tudi ta dan prišlo je polno občinstva domačega in tujega, samo, da je marsikateri po končanej veselici o nesel mokro kožo domov, ker ni imel dežnika. Nam pa je ta dež prinesel tisočake.

Zares krasen užitek imeli smo v četrtek in v nedeljo, za kar se imamo zahvaliti našim neumorno delujočim šolskim sestrām. Bog jim plačaj in blagoslovi njihov trud in naj jim nakloni še obilo dobrotnikov, da čim preje poplačajo olg, katerega so si naložile.

Sv. Ivan. Že več časa je preteklo, odkar se nisem oglasil v cenj. „Dr. Pr.“ Sedaj pa se mi je nabralo precej gradiva in evo ga! — Lepo slovesnost nam zopet pripravila naša dekliska Marijina družba za dan 29. t. m. To spomlad je namreč sklenil družbeni odbor nabaviti v spomin letošnjih duhovnih vaj družbi zastavo. Takoj se je podal na delo in sklep bo te dni izvršen. Na praznik sv. Petra in Pavla popoldne bo slovesen blagoslov nove družbene zastave. Ob 3. uri bo imel

vlč. g. kanonik Franc Kosec ki je pravi oče našim „Marjinim družbam“ primeren govor in potem bo blagoslovil zastavo; nato bo slovesen sv. blagoslov. Nova naša zastava je krasno, umetniško delo. Povdariti pa moram da so jo naredile same naše družbenice. Načrt so izdelale č. šolske sestre, dalo pa izvršile pod spretnim nadzorstvom družbene načelnice Toneke Vatovec te družbenice: Pierina Vitez, Josipina Sosič in Alojzija Brana. Bodi izrečena tukaj javna zahvala č. šolskim sestrām, ki so nam pomagale z dejanjem in s svetom; hvala pa bodi tudi vrtim družbenicām ki so žrtvovalle noči in dneve za zastavo. Vabimo torej vse prijatelje, da se udeležijo slovesnega blagoslova in da pridejo pogledat kaj znajo naša vrla dekleta. Imamo pa tudi prošnjo do prijateljev. Ker je naša družba uboga in ker stane zastava, da si so družbenice vse brezplačno delale, vendarle lepe denarje se jim najtopleje priporočamo, da nam po možnosti pomagajo pokriti stroške. Vsak dar se hvaležno sprejme.

V nedeljo dne 30. junija bo običajna procesija sv. Ivana — Časi zahtevajo, da z obilno udeležbo in s sijaem pokažemo razstočemu številu verskih sovražnikov, da smo še tu in da je med nami še verskega duha. Želani smo opazili lepo število Tržčanov na naši procesiji, upamo, da tudi letos ne izostanejo. Bog daj lepo vreme.

Ženska Marijina družba v Trstu priredi svoje letošnje romanje na Planinsko goro. Planinska gora se nahaja v lepi Notranjsi in blizu Planine in je Notranjcem zelo priuubljena božja pot. Spored romanja bode ta: Odhod iz Trsta s posebnim vlakom dne 10. julija ob 11. uri zvečer. Prihod v Postojno ob 2. uri in pol zjutraj. Od tod peš lepo uvrščeni za zastavo Marijine družbe proti Planinski gori, ki je dve urici oddaljena. Na Planinski gori pozdravni govor. Ob raznih mašah delilo se bode sv. obhajilo. Sv. spoved naj romarji pri svojih domačih izpovednikih v tednu doma opravijo. Na gori bo le malo priložnosti za to. Po svetem obhajilu zajuterk. Nekoliko kasneje pela se bode po glavnem govoru slovesna maša. Pred odhodom slovesni blagoslov in govor v slovo. Po 10. uri povratek v Postojno. V Postojni se obeduje. Ob 3. uri in pol pop. ugod v Postojnsko jamo. Obhod po jami traja 1 uro in pol. Če bo mogoče, bode kratka pobožnost v Postojnski župni cerkvi. Po 7. uri povratek v Trst. — Skupna cena za vozni listek in ustopnico v jamo znaša 5-50 K. Listki se dobe pri slovenskih mestnih kaplanih in odbornicah Marijine družbe. Družbine listke treba eno uro pred odhodom vlaka pri voditelju zamenjati. Oni ki žele na kaki drugi postaji ustopiti naj oznanijo svojo vdeležbo en teden pred ugodom voditelju.

GOSPODARSKE STVARI

Kedaj je v prvo žveplati?

Žvepla se proti bolezni, ki ji pravimo grozdnata plesnoba ali oidium. Seme te bolezni prezimi na trtnih očesih.

Ko začnejo očesa brsteti kaliti začne tudi seme. Korenine se zabodejo v list in tu raste in dela novo seme ali kali. Eno samo zimsko seme, napravi v kratkem času na milijone kali. Tem bolj gorko in vlažno ko je vreme, tem bolj hitro se to vrši. Proti ti bolezni je najbolje sredstvo drobno in fino zmleto žveplo, ki se potrosi po rtali. Če žveplamo koj v spomladi, ko je na trti še malo kali plesnobe, smo bolj gotovi, da bolezen zamorimo, kakor potem, ko je trta popolnoma okužena.

Priporočajo se v prvič čim prej žveplati. Žveplati je v lepem in suhem vremenu. Sedaj ko je solnce še šibko žvepla se lahko tudi opoldne. (Zakasnelo. O. U.)

PREGOVORI. Nabira in piše Mihael Pušiček.

Zdrava voda in čvrsta sapa sta pol kruha.

Kako lepo in dobro je res, ljudi koristnega dela učiti, pa še boljše, se dela z lastnimi rokami lo [titi in pokazati, kar se pove v besedi!

Lepe cerkve so žive vere očitna priča.

Če hočeš mir, nepripravljaj se na prepir.

Molitev je najlepša godba za stare ljudi.

Lepa cerkev in šola sta cele župnije čast in hvala [pa tudi dobiček.

Kratko, pa dobro, se v pridigi slovi.

Več ko je kuharic manj je dobrih potic.

Kdor ubogim daruje, Bogu posojuje.

Prazen je vrišč in rotnje, ako ni sile in moči.

Več ko je gostilnic, več je uboštva; več ko plesa, [več bo joka.

Družini daj pravico, pa ne prepolne žlice, da se [ne okaplja.

Prevzetija in napuh človeka oslepita, le ljubez. [nivi ponižnosti je resnica od rita.

Lastna škoda ga izučí, komur dopovedati ni.

Ne, kjer dobro živijo, ampak kjer se dobro za [držijo, tam je dobra služba doma.

Sveta samota je prijateljica božja.

Kdor rad nespodobne reči premišlja, se sam v zanjke zapleta, in kadar pride izkušnjava, ne [more več uiti.

[Hočeš druge vneti, moraš sam goreti.

Nesramen mladenič in pa garjev človek, ne sramna deklina in pa kuhinjska cunjá — treba [se jih je izogibati.

Le kdor Bogu zvesto služi, bo tudi gospodarju [zvest.

Prevzetija mladih let na starost rada kruha [prosi.

Kakor moder oče lahkomišelnim otrokom vsega ne dovoli, tako tudi Bog nam ne stori vsega po [volji, ker nas ljubi.

Poskusi, predno verjameš!

VREMENSKI PREGOVORI MALEGA SRPANA.

2. Drugi dan maloga srpana lepo,
Tudi še štirideset dni bo tako.
Drugi dan malega srpana grdo,
Tudi še štirideset dni bo mokro.

10. Kakor se kaže vreme ta dan,
Tak bode mali in veliki srpan.

12. Ako svete Marjete dan deževen,
Lešnik in oreh tisto leto bo červeven.

22. Svete Magdalene če deži,
Dolgo slabo vreme nam preti.

25. Kakor svet' Jakob dopoldne vremeni,
Tako bo tudi pred Božičem te dni,
In popoldanje vreme tega dne
Ti pobožično vreme pove.

Svetega Jakoba jasno
Če je nebo,
Tudi o Božiču bo krasno
Kot ribje oko;
Oblačno ti priča
Od juga Božiča.

25. Tega dne če dež naliva,
Želod se kaj rad skazi,
In čebela mal' dobiva,
Tedad tudi meda ni.

Na nebu bela megla tega dne
Prihodnjo hudo zimo napove.

Pa-ji űnevi mrzli in deževni
Vinčarju so res močno teževni.

Je tega meseca presuho
Ostane grozdje prav drobno.
Včasih le če dež pomoči.
O debeli in dobro se vsoci.

Mrzel in moker mali srpan
Trtnemu sadju močno je v bran.

Ta mesec suhega če e vremena,
Jekleno zrn e je ječmena;
Obilno če dežuje in grmi,
Le malo bo ječmena in rži.

DOMAČI ZDRAVNIK.

Lasje padajo. Komur se glava poti je treba, da se umiva pogostoma z milom (žajfo). Vinski špirit (žganje) se tudi lahko toda temu čistilo, nikakor pa ne grlu.

Nekateri si perejo glavo s petrolijem in z benzinom. Če so rane pod kožo, je treba Röntgenjevih žarkov, katere pa imajo pri roki navadno le zdravniki.

TO IN ONO.

Glasnik Rafaelove družbe za varstvo katoliških izseljencev.

V Breslavi so meseca svečana zaprli dva trgovca z dekleti. Štiri lepe Rusinje sta že imela seboj, da jih spremita v zloglasne hiše v Buenos-Aires za velike svote.

Redarstvo je mladenke pravočasno rešilo iz tega suženjstva.

Tržaška podružnica Rafaelove družbe je od 1. jan. 1906 do 28. febr. 1907 pomagala 612 izseljencem. Odpisala je 114 pisem in sprejela 18 priložb na zapisnik. (Trst, Giacinto Gallina 6. I).

Tržaško-koprski škof prevz. g. dr. Nagl Frančišek je izdal na svojo duhovščino poseben poziv za varstvo izseljencev, v prvi vrsti za varstvo deklet, katera vabijo raznovrstni sleparji z vsemi pretvezami in sladkimi obljubami v tujino.

ZA UČENE LJUDI.

Avstrijska pehota (infanterija) dobi lažje in zboljšane patrone, ki bodo imele v prvi sekundi 666 metrov brzine. Sovražnik bo bil zadet pol sekunde poprej kot bo slišal strelo.

UGANKE.

Rešite v ugank:

a) Vrv.

Prav sta jo rešila Mihael Pustišek in Pavel Jankovič.

b) Potop, tako jo je rešila Franja Bizjak na Dunaju.

NOVE UGANKE.

Kaj ima vsakdo, kadar je lačen?
Bodisi, da je dober ali pa napačen,
Če pa je bolan je malce drugačen.

ZASEBNOSTI.

H. S. v S.

Če ne pišem,
ne zameri,
raji prvo
pismo beri.

Nič ne sodi
me krivično.
Pridno hodi
pot pravično!

Če besedi
ne veruješ,
ali pismu
boš, povedi?

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Atila: Vaših leposlovnih spisov pa res ne damo radi drugim listom. Zato Vam jih ne bomo vračali, če ne morejo takoj na vrsto priti.

Nekaterim: Če bo vsprejeto, boste že čitali. Uredništvo more le tupatam zasebno odgovarjati in učiti.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Tistim ki niso še plačali lista: Ker bi bili morali plačati list še pred novim letom, dolgujete prav za prav ne le naročnino, temveč tudi obresti naročnine do dneva, ko jo boste plačali. Prosim torej, poravnajte vsaj glavnico (kapital). — Letos smo zboljšali papir, smo povečali list, smo pomnožili število slik, in letos je tudi tisk podražil, zato smemo tudi mi Vas podražiti.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

tovarna pohištva s strojevnim obratom

priporoča slavnemu občinstvu svojo

Zalogo pohištva

prej ANTON ČERNIGOJ

via dei Rettori šte. 1 (Rosario - v Trstu - tik cerkve Sv. Petra v hiši Marezi)

Največja tovarna pohištva primorske dežele

Pohištvo se izdeluje solidno, trpežno in lično, in sicer samo iz lesa, posušenega v tovarniški sušilnici s temperaturo 60 stopinj.

Vsaka konkurenca je izključena.

Album pohištva se pošilja brezplačno.

Prodaja se tudi na mesečne obroke.

Zastopstva v: TRSTU, ŠPLITU in ALEKSANDRIJI (ORJENT).